

TÖRTÉNELEM

7-8. évfolyamos tanulók számára

2. forduló

MEGOLDÓKULCS

Pótold a szövegben a hiányzó szavakat!

A **hétéves háború** elején, 1757. október 10-én kalandos vállalkozásba kezdett, nevezetesen a sziléziai Habsburg–porosz frontvonalától 450 kilométerre északra fekvő **Berlin**, Nagy Frigyes porosz király fővárosának elfoglalásába. Hadik András 4320 katonájával, köztük a saját nevét viselő **Hadik/huszárezred** és a Baranyay-huszárezred válogatott magyar lovasaival indult útnak. A Berlin falai alatt meglepetésszerűen megjelenő magyar huszárok a város átadását és hatalmas **hadisarc/sarc** kifizetését követelték. A várost magát megkímélte, csapatát erős fegyelem alatt tartotta, és nem vitt el egyebet, csak hat porosz zászlót, valamint Mária Terézia részére személyes ajándékként két tucat női **kesztyűt**, amelyekre a város címerét hímezte. Az anekdoták szerint a berliniek csak **balkezes** kesztyűket készítettek.

6 pont

Döntsd el, hogy igazak vagy hamisak-e az alábbi állítások! *Az állítások az Urbáriumra vonatkoznak.*

ÁLLÍTÁSOK	IGAZ	HAMIS
Az urbárium a földesúr és a paraszt közti viszonyt rendeletben szabta meg.	I	
Eltörölték a kilencedet.		H
A munkakötelezettség ígás munka esetén heti két nap, kézi munka esetén heti egy nap robot.		H
A földesúr megtehetette, hogy bizonyos időszakban megemelje a jobbágy robotját.	I	
Az úrbérrendezés mindenhol megkönnyítette a jobbágyok életét.		H
	5 pont	

Oldja meg a feladatot a forrásrészletek és ismeretei segítségével!

A) „Őseink, miként minden más dologban, akként ebben is bölcs előrelátással úgy intézkedtek, hogy a nevelésről való legfelsőbb gondoskodást és a nemes tudományok igazgatását hazai törvényeink rendelkezéseiből a fenntartott királyi felségjogok közé iktatták; magát e nagy feladatnak végrehajtását pedig az ország politikai hatóságaira bízta.”

B) „Kívánatos volna ugyan, hogy a falusi fiatalság nyári és téli időben egyaránt mindaddig köteleztessék az oktatásban való részvételre, míg a mezei munkák végzésére alkalmas kort el nem érte, ezt azonban csak nagyon kevesektől lehet elvárni.”

(Részletek a *Ratio Educationis* című oktatási rendeletről)

a) Nevezze meg a rendeletet kiadó uralkodót!

Mária Terézia

b) Mikor volt a fent megnevezett személy uralkodása?

1740-80

c) Melyik rendelet/törvény tette lehetővé az uralkodását? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. Pragmatica sanctio
2. Urbarium
3. Viribus Unitis

d) Melyik az a társadalmi réteg, amelyekre a B) betűjelű forrás vonatkozik! Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

- a. polgárság
- b. jobbágyság
- c. köznemesség

e) Döntse el a B) betűjelű forrás alapján, hogy igaz vagy hamis-e a következő állítás! Húzza alá a helyes választ!

A Ratio Educationis bevezette a tankötelezettséget.

igaz / hamis

5 pont

Melyik uralkodóhoz, melyik rendelet tartozik? Töltsd ki a táblázatot! *Két rendelet kimarad.*

1. jobbágyrendelet, 2. Ratio Educationis, 3. szatmári béke, 4. nyelvrendelet, 5. Pragmatica sanctio, 6. vámrendelet, 7. türelmi rendelet, 8. cigányrendelet, 9. Urbárium, 10. rendeleteit visszavonása

Mária Terézia	II. József
2, 6, 8, 9	1, 4, 7, 10

8 pont

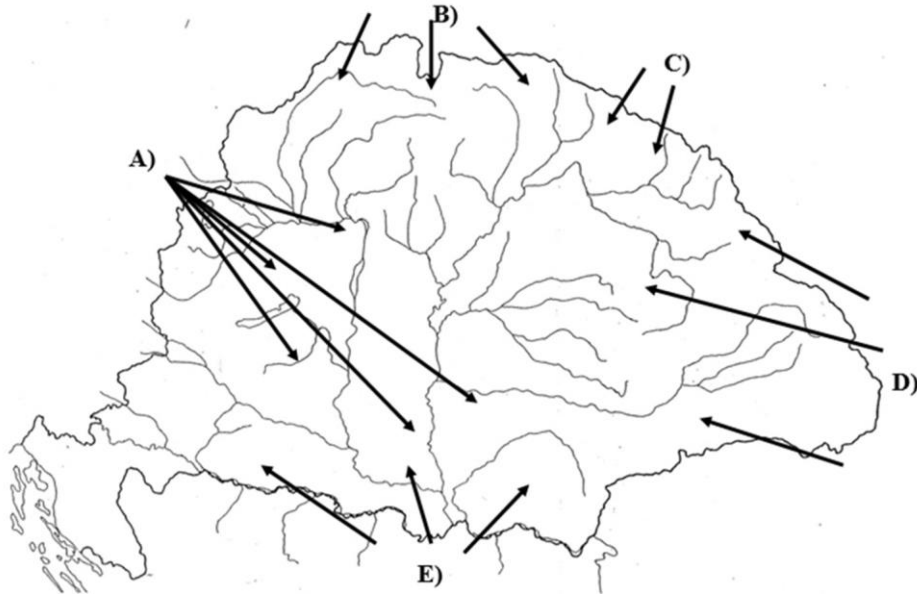
Az alábbi táblázatban a korszak uralkodóinak rendeletei találhatóak. Töltsd ki a táblázatot!

Rendelet szövege	Rendelet neve	Uralkodó
------------------	---------------	----------

<p>„1. a betűk megismerésére, a szótagolásra s mind a nyomtatott, mind a kézzel írott könyvek olvasására; 2. a helyes és szépírásra; 3. az első számtani műveletekre és ezeknek a mezei gazdálkodásban való alkalmazására, tekintettel az itt előforduló sokféle esetre.”</p>	<p>Ratio Educationis</p>	<p>Mária Terézia</p>
<p>„Minthogy ő legszentebb felsége meg van győződve arról, hogy minden kényszer, amely az emberek lelkiismeretére hat, mindennél ártalmasabb, [...] elhatározta, hogy [a vallási] türelmet valamennyi császári és királyi tartományában törvényekkel erősíti meg.”</p>	<p>türelmi rendelet</p>	<p>II. József</p>
<p>„Európának egy kipallérozott nemzetsége [nemzete] is a deák [latin] nyelvvel országa dolgaiban többé nem él, hanem ez a régi szokás még csak Magyarországon, Erdélyben és Lengyelországban uralkodik. [...] Nincsen [...] más nyelv a német nyelven kívül, amelyet a deák helyett az ország dolgainak folytatására lehessen választani, amellyel tudniillik az egész monarchia, mind a hadi, mind pedig a polgári dolgokban él.”</p>	<p>nyelvrendelet</p>	<p>II. József</p>
<p>„5. § ő legszentségesebb császári és királyi felsége férfiágának magvaszakadtával (mely magszakadást Isten legkegyelmesebben távol tartani méltóztassék) az öröklési jogon való utódlást e Magyarországon és koronájában, s az Isten segedelmével már visszaszerzett és visszaszerzendő ehhez tartozó részekben, országokban és tartományokban, felséges osztrák házának nőágára is és pedig első helyen a fentisztelt most uralkodó legszentségesebb császári és királyi felségnek.</p>	<p>Pragmatica sanctio</p>	<p>III. Károly</p>
<p>Másodszor: Azt akarjuk, hogy minden Parasztnak szabad legyen maga kedve szerint, Földes Úrnak engedelmé nélkül is házasodni, Tudományoknak és Mesterségeknek tanulására magát adni, s azokat akárhol gyakorolni</p>	<p>jobbágyrendelet</p>	<p>II. József</p>

10 pont

Állapítsa meg, melyik – a térképvázlaton betűjelekkel jelölt – népcsoportra igazak az állítások! Írja a megfelelő népcsoport nevét, valamint a térképvázlaton látható betűjelét a táblázatba! Egy mezőbe egy nevet vagy egy betűjelet írjon! Egy betűjel kimarad.

A Magyarország területére történő betelepülések és betelepítések a 17. század végén és a 18. században

Állítás	Népcsoport neve	Népcsoport betűjele
a) Betelepítésük célja a török elleni védelem volt, Magyarország területén egyházi autonómiát kaptak.	szerb/rác	E
b) Betelepülésük a később Kárpátaljának nevezett területre elsősorban a jobb megélhetés reményében történt.	ruszin/ukrán	C
c) Betelepülésük oka részben a török előli menekülés volt, egy részük a Kárpát-medencében is folytatta a hegyi pásztorkodó életmódját.	román/oláh	D
d) Betelepítésük célja az egykori hódoltsági területek újranevesítése, valamint az udvar által támogatott felekezeti erősítése volt.	sváb/német	A

a) Karikázza be az ország ritkán lakott területeinek újranevesülését szolgáló népességmozgásoknak a harmadik, a térképvázlaton nem ábrázolt formáját!

1. **belső vándorlás**

2. emigráció
3. emancipáció

b) Karikázza be azt a társadalmi réteget, melynek soraiba az ekkor betelepített és betelepült népcsoportok tagjainak többsége került!

1. nemesek
2. **jobbágyság**
3. értelmiség

10 pont

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!

„Mínthogy ő legszentebb felsége meg van győződve arról, hogy minden kényszer, amely az emberek lelkiismeretére erőszakkal hat, mindennél ártalmasabb, ezzel szemben az olyan helyes türelem, amelyet a keresztényi szeretet javall, mind a vallásra, mind az államra igen nagy haszon forrása, elhatározta, hogy e türelmet valamennyi császári és királyi örökös tartományában bizonyos törvényekkel erősítimég.

Minden olyan nyilvános vallásgyakorlattel nem bíró helyen, ahol van száz nem katolikus család [...], legyen szabad ugyanazon nem katolikusoknak, vagyis az ágostai és helvét hitvallásúaknak [evangélikusoknak és reformátusoknak], avagy a görög szertartású nem egyesülteknek [ortodoxoknak] magánimaházakat oly módon felépíteni, hogy ezeknek se tornyuk, se harangjuk, se közútról nyíló bejáratuk [...] ne legyen; [...].

Ágostai és helvét hitvallásúak [a hivatalok viseléséhez szükséges] esküt ne legyenek kötelesek másként tenni, csak a szerint az esküforma szerint, amely vallásuk hitelveinek megfelel.” (II. József rendelete)

a) Mikor uralkodott a rendeletet kiadó király?

1780-1790

b) Az alattvalók mely csoportja volt az, amelyik számára ez a rendelet tette lehetővé állami tisztségek betöltését? Karikázza be a helyes állítás sorszámát! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. az összes nem katolikus

2. egyes protestáns felekezetek tagjai
3. a keleti keresztények
4. a nem keresztények

c) Melyik állítás igaz a rendeletre? Karikázza be a helyes állítás sorszámát! Egyetlen sorszámot karikázzon be!

1. Vallásszabadságot biztosított minden alattvaló számára.
2. A nem katolikusoknak a katolikusokkal azonos jogokat adott.

3. Egyes keresztény felekezeteknek korlátozott jogokat biztosított vallásuk gyakorlására.

6 pont	
--------	--